

Lakialoite LA 69/2016 vp

Emma Kari vihr ym.

Lakialoite laiksi varhaiskasvatustalain 11 a ja 11 b §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustalain pykälää, jossa säädetään lapsen oikeudesta saada kunnan järjestämää varhaiskasvatusta päiväkodissa tai perhepäivähoidossa eli niin kutsutusta subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Jokaisen lapsen subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen palautettaisiin. Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain yksityisen hoidon tukea koskevaan sääntelyyn.

PERUSTELUT

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia. Se tukee elinikäistä oppimista ja koulussa tarvittavia valmiuksia sekä ehkäisee syrjäytymistä ja ylisukupolvista huono-osaisuutta. Kansainvälisissä tutkimuksissa varhaiskasvatus on todettu tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseen.

Lasten subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta luovuttiin syksyllä 2015, kun hallituksen esitys laeiksi varhaiskasvatustalain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 80/2015 vp) hyväksyttiin eduskunnassa. Sivistysvaliokunnan kuulemistajistoista suurin osa kiinnitti erityistä huomiota siihen, miten rajaus vaikuttaa erityistä tukea tarvitsevien perheiden asemaan. Asiantuntijat ovat todenneet, että lasten peruspalveluista säästäminen ei ole pitkällä aikavälillä kustannustehokasta ja että varhaiskasvatuksen heikennykset ovat vastoin lapsen etua ja lasten yhdenvertaisuutta.

Rajaus jättää ulkopuolelleen kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta hyötyviä ja sitä tarvitsevia lapsia. Tämä lisää lasten eriarvoisuutta. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on erityisen tärkeä heikompiensaisten perheiden lapsille. Tutkimusten mukaan subjektiivinen päivähoito-oikeus tasaa koulutukseen ja tulotason liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennaltaehkäisee olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Se on yksi tärkeimmistä lastensuojelun avoimuuden tukitoimista, ja sen rajaaminen voi kasvattaa lastensuojelun kustannuksia.

Lakialoite LA 69/2016 vp

Rajaus hankaloittaa lasten ja perheiden arkea ja heikentää varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta. Lisäksi päivähoito-oikeuden rajaaminen on lisännyt sääntelyä, byrokratiaa ja kuntien hallinnollisia kustannuksia, mikä on vastoin hallituksen tavoitteita vähentää byrokratiaa ja karsia sääntelyä. Lukuisat kunnat ovat omilla päätöksillään säilyttäneet subjektiivisen päivähoito-oikeuden.

Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei voi olla riippuvainen hänen vanhempiensa työmarkkina-asemasta. Kyse on ensisijaisesti lapsen oikeudesta, ei vanhemman. Samalla subjektiivinen päivähoito-oikeus kuitenkin tukee perheitä, työnantajia ja laajemmin koko yhteiskuntaa. Suomessa hoitovastuu jakaantuu vanhempien välillä erittäin epätasaisesti, ja siksi laadukas ja saavutettava varhaiskasvatus edistää erityisesti naisten työllisyyttä ja siten työelämän tasa-arvoa.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain yksityisen hoidon tukea koskevaan sääntelyyn.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

varhaiskasvatuslain 11 a ja 11 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan varhaiskasvatuslain (36/1973) 11 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 108/2016, sekä
muutetaan 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 108/2016, seuraavasti:

11 a §

Sen lisäksi, mitä 11 §:ssä säädetään, kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi saa varhaiskasvatusta kunnan järjestämässä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa paikassa sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslaissa tarkoitettua äitiys- ja vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, ei kuitenkaan aikana, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslain 9 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettavaa isyysrahaa, ja että lapsi voi olla varhaiskasvatuksessa siihen saakka, kunnes hän siirtyy perusopetuslaisa tarkoitettuna oppivelvollisena perusopetukseen. Varhaiskasvatusta on kuitenkin järjestettävä osa-aikaisesti, kun lapsi ennen perusopetuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuusiäkkä osallistuu perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai kun lapsi perusopetuslain 25 §:n 2 momentin mukaisesti aloittaa perusopetuksen vuotta saman pykälän 1 momentissa säädettyä aikaisemmin. Varhaiskasvatusta on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät valitse kunnan järjestämää 1 momentin mukaista varhaiskasvatuspaikkaa, on lapsen hoidon tai varhaiskasvatuksen järjestämiseksi oikeus lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaiseen tukeen sanotussa laissa tarkemmin säädettyällä tavalla.

Lakialoite LA 69/2016 vp

Lapsen vanhempien tai muiden huoltajien, jotka haluavat lapselle tämän pykälän mukaisen varhaiskasvatuspaikan, on tehtävä sitä koskeva hakemus määräajassa ennen kuin lapsi tarvitsee paikan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemisesta sekä määräajoista, joiden kuluessa lapsen vanhempien tai muiden huoltajien tulee hakea lapselle varhaiskasvatuspaikkaa.

Oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyy, vaikka lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa sairausvakuutuslain 9 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen isyysrahajaksojen ajan. Isyysrahajaksoista johtuvasta poissaolosta on ilmoitettava varhaiskasvatuspaikkaan viimeistään kaksi viikkoa ennen sen suunniteltua aloittamispäivää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Helsingissä 13.10.2016

Emma Kari vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Ville Niinistö vihr
Heli Järvinen vihr
Touko Aalto vihr
Jani Toivola vihr
Satu Hassi vihr
Jyrki Kasvi vihr
Johanna Karimäki vihr
Pekka Haavisto vihr
Antero Vartia vihr